

ПРАКТИКА НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

PRACTICE OF CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION

УДК 377–056.2/3:37/013/75[(477)

Віра Корнят

ORCID iD 0000-0002-6455-8199

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Туган-Барановського, 7, 79005 Львів, Україна,
hodzinska@ukr.net

Катерина Островська

ORCID iD 0000-0002-5891-2542

доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Туган-Барановського, 7, 79005 Львів, Україна,
katarinaostrova@gmail.com

Ігор Островський

ORCID iD 0000-0001-7867-7132

доктор технічних наук, професор,
професор кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Туган-Барановського, 7, 79005 Львів, Україна,
katarinaostrova@gmail.com

Святослав Слободян

ORCID iD 0000-0001-9582-6224

асистент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Туган-Барановського, 7, 79005 Львів, Україна,
sl_scout@o2.pl

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІН

У статті розкривається значення експериментальної діяльності в процесі вдосконалення та оновлення освітнього процесу у навчальних закладах. Проаналізовано сучасний стан професійної підготовки дітей з особливими освітніми потребами. Показано місце наукової діяльності у вирішенні практичних проблем системи освіти, зокрема підготовки дітей з особливими освітніми потребами до професійного самовизначення. Розкрито мету, завдання, зміст експериментальної діяльності щодо розробки та впровадження структурно-функціональної моделі формування професійної компетентності учнівської молоді з особливими освітніми потребами у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Ключові слова: *всеукраїнський експеримент; інклюзивне навчання; професійна орієнтація; професійна освіта; професійна підготовка; професійне самовизначення; спеціальна освіта; особливі освітні потреби.*

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2019.1.3035>

Вступ. Процес демократизації сучасного українського суспільства супроводжується низкою змін, що стосуються різних сфер життя. Зокрема, у системі освіти здійснено низку заходів гуманістичного спрямування, які свідчать про якісні зміни у становищі осіб з особливими освітніми потребами в суспільстві – запровадження інклюзивної форми навчання, залучення осіб з особливими освітніми потребами в інклюзивний простір. Проте сьогодні надалі залишається важливим вирішення питання допомоги учням, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, вести повноцінне життя в умовах, що забезпечують їх гідність, сприяють всебічному розвитку, формують почуття впевненості в собі, створюючи передумови для активної участі в житті суспільства (Конвенція ООН про права інвалідів, ратифікована Законом України №1767-VI від 16.12.2009 р). Сьогодні виникає потреба у забезпеченні повноцінного життя особам з особливими освітніми потребами, зокрема у формуванні життєвих компетенцій, залучення їх до професійної діяльності. Відтак постає питання у підготовці фахівців, які б, враховуючи суспільний та соціальний стан осіб з особливими освітніми потребами, змогли забезпечити формування їх професійної компетентності у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Мета статті – охарактеризувати зміст експериментальної роботи у запровадженні прогресивних змін у системі професійної освіти осіб з особливими освітніми потребами.

Сучасний стан професійної підготовки дітей з особливими освітніми потребами. Питання удосконалення та зміни у підходах до системи навчання людей з особливостями психофізичного розвитку було і залишається предметом досліджень таких науковців, як: В. Бондар (1992) (удосконалення професійно-трудового навчання учнів допоміжних шкіл як умова якісної підготовки підлітків з особливими потребами до самостійного життя та трудової діяльності; Т. Єжова (2006) (становлення в Україні професійно-технічної освіти, законодавчого забезпечення професійної реабілітації інвалідів); В. Кавецький (2000) (особливості психолого-педагогічного супроводу учнів з обмеженими можливостями у процесі формування готовності до професійного самовизначення, до вибору професії); К. Островська (2017) (освіта та навчання дітей з розладами спектру аутизму). Психологія професійного самовизначення особистості є предметом наукових досліджень Є. Клімова (2010); проблему професійної орієнтації особистості вивчає Ж. Вірна (2003). Практика ж свідчить, що існує потреба в якісних, системних та масштабних змінах в освіті дітей з особливими потребами, вона вимагає змін, удосконалення, нових підходів. Залишається відкритим питання створення дієвої практичної

моделі підготовки учнів з особливими освітніми потребами до професійного самовизначення.

Згідно з даними державної статистики станом на 1 вересня 2018 р. в закладах професійної (професійно-технічної) освіти навчається 3530 учнів з особливими освітніми потребами, що становить 1,5% від загального контингенту учнів (Статистична інформація: демографічна та соціальна статистика, 2018). Організація освітнього процесу для таких дітей має певні особливості, що відображено у Законі України «Про професійну (професійно-технічну) освіту». Найперша і обов'язкова вимога – підбір відповідного фаху згідно з висновками спеціалістів медико-соціальної експертної комісії (Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», стаття 42). Навчання учнів з особливими потребами може здійснюватися у двох формах: 1) у спеціальних групах з урахуванням характеру захворювання учнів (ураження органів зору, органів слуху тощо); 2) у загальних групах разом з іншими учнями. Тривалість професійної (професійно-технічної) підготовки у першому випадку може бути за потреби збільшена у 1,5–2 рази (Методичні рекомендації щодо розробки робочих навчальних планів за професіями другого та третього ступенів професійної освіти, 2006, п. 4). Друга форма навчання – інклюзивна освіта, яка на сьогодні ще не є запровадження у закладах професійної освіти. Організація навчального процесу в інклюзивній формі передбачає наявність такої посади, як «асистент майстра виробничого навчання» (на зразок асистента вчителя початкової школи). Про це чітко зазначається у Постанові Кабінету Міністрів України «Порядок організації інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах професійної (професійно-технічної) освіти», 2017, параграф 11: «Особистісне орієнтоване спрямування освітнього процесу інклюзивних груп забезпечується асистентом викладача, асистентом майстра виробничого навчання». Також слід зазначити, що у жовтні 2018 р. прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг», який передбачає уведення в систему інклюзивної форми профтехосвіти посад «асистента майстра виробничого навчання, асистента викладача». Проте виникає потреба у визначенні функціональних обов'язків такого фахівця, змісту та методів навчання і т. ін.

Значення експериментальної роботи у запровадженні змін у системі освіти. Перш ніж стверджувально відповідати на питання про ефективність чи неефективність будь-якого підходу до освіти дітей з особливими освітніми потребами, постає питання про те, чим і ким воно буде доведене. Провідна роль у цьому має належати саме науці. Саме фахівці-науковці володіють методиками наукового дослідження зокрема прогнозування, моделювання, експериментального доведення чи спростування гіпотези. Сучасна педагогічна наука покликана працювати на випередження і пропонувати до

розгляду Міністерством освіти і науки України експериментально перевірені сучасні методики, освітні технології, моделі і системи із проектом нормативного забезпечення їх упровадження у систему освіти. Перш ніж запроваджувати освітні новації на терени усєї країни, їх ефективність має бути перевірена експериментально-інноваційним шляхом у реальному режимі навчального процесу закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Щоб відповісти на проблемні питання, які можуть виникнути у процесі навчання дітей з особливими освітніми потребами під час опанування професії групою новаторів та однодумців – науковців кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи Львівського національного університету імені Івана Франка, Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України – підготовлено програму проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Науково-методичні засади формування професійної компетентності осіб з особливими освітніми потребами» на 2019–2024 рр., яка була схвалена на засіданні комісії з професійної педагогіки, психології та змісту профтехосвіти Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України. На сьогодні у ньому беруть участь кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи Львівського національного університету імені Івана Франка, два професійно-технічні заклади м. Львова. Поручується клопотання щодо розширення географії експерименту та залучення до нього професійно-технічних училищ міст Києва і Кривого Рогу. Експериментальна робота здійснюється на основі Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07.11.2000 № 522, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.12.2000 за № 946/5167 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 11.07.2017 № 994).

Зміст експериментальної діяльності. Мета проведення експериментальної роботи науковців та практиків полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності учнівської молоді з особливими освітніми потребами з порушеннями розумового розвитку, з розладами спектру аутизму, з порушенням мовлення, слуху, зору, емоційно-вольової сфери, опорно-рухового апарату в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. На думку науковців, впровадження розробленої структурно-функціональної моделі формування професійної компетентності учнівської молоді з особливими освітніми потребами у закладі професійної (професійно-технічної) освіти та запровадження посади асистента майстра виробничого навчання в інклюзивних групах закладах профтехосвіти забезпечить оптимальні умови для професійної діяльності та інтеграції осіб з особливими освітніми потребами у суспільне життя.

Окреслимо основні концептуальні положення, на яких ґрунтується експериментальна робота. Основна увага зосереджена на сприянні забезпечення якісного професійного навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку відповідно до їхніх можливостей та стану здоров'я на рівні європейських стандартів з надання освітніх послуг. Для цього розробники експерименту акцентують діяльність на таких основних ключових моментах. По перше, зміни у системі професійної освіти мають відбуватися «знизу» – ініціюватися користувачами послуг: батьками, педагогічною спільнотою, а не «зверху» – Міністерством освіти і науки України, яке має враховувати інновації, що відображають реалії навчання, враховують потреби та виклики сучасності, бути сучасними, ефективними, а агентами змін мають бути педагоги. По друге, в умовах змін, інновацій ефективність роботи педагогів має ґрунтуватися не тільки на їхньому ентузіазмі, а забезпечуватися якісним навчальним та методичним супроводом. І це можливо під супроводом науковців у процесі експериментальної роботи. По третє, усім нововведенням в освітній процес має передувати експериментальне підтвердження ефективності їх програмного, навчально-методичного забезпечення. Досвід реформування шкільної освіти показує, що усі спроби модернізації без попередніх системних наукових досліджень не дають позитивних результатів.

Системність змін професійної освіти дітей з особливими освітніми потребами в рамках експериментальної роботи передбачає низку заходів, зокрема:

- розроблення та апробацію структурно-функціональної моделі формування професійної компетентності учнівської молоді з особливими освітніми потребами з числа осіб з порушеннями розумового розвитку, з розладами спектру аутизму, з порушенням мовлення, слуху, зору, емоційно-вольової сфери, опорно-рухового апарату у закладі професійної (професійно-технічної) освіти;
- розроблення та теоретичне обґрунтування організаційних і педагогічних умов організації професійного навчання учнівської молоді з особливими освітніми потребами за професіями відповідно до нозологій учнів та ступеню їх функціональних обмежень;
- визначення критеріїв, показників та рівнів формування професійних компетентностей учнів, слухачів закладу професійної (професійно-технічної) освіти з особливими освітніми потребами із професій, за якими ведеться підготовка у Львівському вищому професійному училищі комп'ютерних технологій та будівництва та Державному навчальному закладі «Ставропігійське вище професійне училище м. Львова»;
- розроблення навчальних програми підготовки асистентів майстра виробничого навчання з урахуванням професійної орієнтації майбутніх фахівців на потреби місцевого ринку праці;
- внесення в перелік до Національного

класифікатора України «Класифікатор професій» (ДК – 003:2010) кваліфікацію «асистент майстра виробничого навчання»;

- створення системи комплексної діагностики професійних компетентностей учнів з особливими освітніми потребами з числа осіб з порушеннями розумового розвитку, з розладами спектру аутизму, з порушенням мовлення, слуху, зору, емоційно-вольової сфери, опорно-рухового апарату з метою оцінки можливості їх подальшого працевлаштування.

Дидактичне забезпечення експерименту полягає у: формуванні такого змісту освіти, який повинен відповідати нормативним вимогам стандарту професійної (професійно-технічної) освіти; індивідуальному підході у навчанні учнів з особливими освітніми потребами; доступності професійної освіти для учнів з особливими потребами закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Наукова новизна експерименту полягає в тому, що на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти учасників експерименту, буде теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови організації професійного навчання учнівської молоді з особливими освітніми потребами; розроблено навчально-методичне забезпечення формування професійної компетентності з використанням технологій корекційного навчання та соціалізації учнів; визначено організаційні, технологічні, психолого-педагогічні умови забезпечення корекційного навчання в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти для навчання учнівської молоді з особливими потребами.

Результати експериментальної роботи матимуть як теоретичне, так і практичне значення. Вони полягають у: розробленні та апробуванні структурно-функціональної моделі формування професійної компетентності учнів з особливими освітніми потребами, що має бути придатною для широкого

використання у практиці роботи системи професійної освіти України; розробленні програм та методичних рекомендацій використання технології корекційного навчання учнів з особливими освітніми потребами в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти; створенні рекомендацій щодо впровадження отриманих результатів у практику роботи закладів професійної (професійно-технічної) освіти України.

Вірогідність результатів експерименту забезпечуватиметься методологічною обґрунтованістю вихідних теоретичних положень, комплексним використанням теоретичних і емпіричних методів, відповідних об'єкту і предмету дослідження; репрезентативністю вибірки суб'єктів педагогічного експерименту; об'єктивністю критеріїв оцінки кількісних та якісних даних експерименту з позитивними результатами їх впровадження.

Висновки. Таким чином, у результаті проведення експериментальної діяльності будуть створені: матеріально-технічна та науково-методична бази комплексної програми професійного навчання та професійної реабілітації учнів з особливими потребами; міждисциплінарна команда для реалізації комплексної програми формування професійної компетентності учнів з особливими потребам; надаються послуги з діагностики, моніторингу професійних компетентностей підлітків з особливими потребами, оцінки можливості їх подальшого працевлаштування; розроблені рекомендації щодо впровадження отриманих результатів у практику роботи закладів професійної (професійно-технічної) освіти України. До перспектив подальших досліджень у контексті означеної проблеми можна розглядати визначення особливостей та перспектив подальшого працевлаштування випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, соціального супроводу осіб з особливими потребами на робочому місці.

Література

- Бондарь В. И. Развитие теории и практики профессионально-трудового обучения учащихся вспомогательных школ Украины (1917–1990 гг.): автореф. дис. ... доктора пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки», 13.00.03 «Корекційна педагогіка». Київ, 1992. 41 с.
- Вірна Ж. Основи професійної орієнтації. Луцьк: Вежа, 2003. 154 с.
- Єжова Т. Є. Становлення та розвиток системи професійної освіти осіб з вадами слуху в Україні: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.03 «Корекційна педагогіка». Київ, 2006. 20 с.
- Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 06.09.2018 № 2541-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2541> (дата звернення: 29.03.2019).
- Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» від 25.07.2018. № 103/98-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98> (дата звернення: 21.03.2019).
- Закон України «Про ратифікацію Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю і факультативного протоколу до неї» від 16.12.2009. № 1767-VI. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71 (дата звернення: 29.03.2019).
- Кавецький В. Є. Підготовка учнів загальноосвітніх шкіл до професійного самовизначення в сучасних умовах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.0.07 «Теорія та методика виховання». Тернопіль, 2000. 20 с.
- Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения. Москва: Академия, 2010. 304 с.
- Методичні рекомендації щодо розробки робочих навчальних планів за професіями другого та третього ступенів професійної освіти професійно-технічної освіти відповідно до вимог державних стандартів професійно-

- технічної освіти з конкретних робітничих професій: Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.08.2006. № 633. URL: <https://ru.osvita.ua/legislation/proftech/47653/> (дата звернення: 27.03.2019).
- Островська К., Кашуба Л., Островський І. Профорієнтація осіб з високим рівнем аутизму на фермі. Львів: Тріада Плюс, 2017. 48 с.
- Порядок організації інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах професійної (професійно-технічної) освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.02.2017. № 88. Дата оновлення: 28.02.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-n> (дата звернення: 21.03.2019).
- Статистична інформація: демографічна та соціальна статистика. *Державна Служба Статистики України*. 2018. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/oper_new.html (дата звернення: 29.03.2019).
- Цимбалару А. Д. Педагогічне проектування освітнього процесу в школі І ступеня: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2013. 692 с.

References

- Bondar', V. Y. (1992). *Razvytye teoryy u praktyky professyonalno-trudovoho obuchenyya uchashchyhshya vspomohatel'nyh shkol Ukrayny (1917-1990 hh.) [Development of the theory and practice of vocational education of students in auxiliary schools of Ukraine (1917-1990)]*: Doctor's thesis. Kyiv, Ukraine (rus).
- Virna, Zh. (2003). *Osnovy profesiinoi oriientatsii [Basics of professional orientation]*. Lutsk, Ukraine: Vezha (ukr).
- Yezhova, T. Ye. (2006). *Stanovlennia ta rozvytok systemy profesiinoi osvity osib z vadamy slukhu v Ukraini [Formation and development of vocational education system for hearing impaired people in Ukraine]*. Candidate's thesis: 13.00.03. Kyiv, Ukraine (ukr).
- Zakon Ukrainy «Pro profesiinu (profesiino-tekhnichnu) osvitu» [Law of Ukraine On vocational education]*. (2019). Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98> (ukr).
- Zakon Ukrainy «Pro ratyfikatsiiu Konventsii OON pro prava osib z invalidnistiu i fakultatyvnoho protokolu do nei» [Law of Ukraine On ratification of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities and the Optional Protocol thereto]* (2009). Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71 (ukr).
- Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo dostupu osib z osoblyvymy osvitnimy potrebamy do osvitnikh posluh» [Law of Ukraine On Amendments to Some Laws of Ukraine on the Access of Persons with Special Educational Needs to Educational Services]* (2018). Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2541> (ukr).
- Kavetskyi, V. Ie. (2000). *Pidhotovka uchniv zahalnoosvitnikh shkil do profesiinoho samovyznachennia v suchasnykh umovakh [Preparation of pupils in general secondary schools to professional self-determination in modern conditions.]*: Candidate's thesis. Ternopil, Ukraine (ukr).
- Klymov, E. A. (2010). *Psyholohyya professyonal'noho samoopredelenyya [Psychology of professional self-determination]*. Moscow, Russia: Akademyya (rus).
- Metodychni rekomendatsii shchodo rozrobky robochyykh navchalnykh planiv za profesiinomy druhoho ta tretoho stupeniv profesiinoi osvity profesiino-tekhnichnoi osvity vidpovidno do vymoh derzhavnykh standartiv profesiino-tekhnichnoi osvity z konkretnykh robotnychyykh profesii [Methodical recommendations of the development of working masterpieces for the professions of another and the third stage of professional development of professional and technical education in particular standards of professional standards of specific technical education]*: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 23.08.2006. № 633. Retrieved from <https://ru.osvita.ua/legislation/proftech/47653/>. (ukr).
- Ostrowska, K., & Kashuba, L., & Ostrovskiy, I. (2017). *Proforiientatsiia osib z vysokym rivnem autyzmu na fermi [Career guidance for people with a high level of autism on the farm]*. Lviv, Ukraine: Triada Plus (ukr).
- Poriadok orhanizatsii inkluzyvnoho navchannia osib z osoblyvymy osvitnimy potrebamy u zakladakh profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity [The procedure for the organization of inclusive education of people with special educational needs in vocational (vocational) education institutions]*. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.02.2017. № 88. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-n> (ukr).
- Statystychna informatsiia: demohrafichna ta sotsialna statystyka [Statistical information: demographic and social statistics] (2018). *State Statistics Service of Ukraine*. Retrieved from https://ukrstat.org/uk/operativ/oper_new.html (ukr).
- Tsymbalaru, A. D. (2013). *Pedahohichne proektuvannia osvitnoho protsesu v shkoli I stupenia: teoriia i praktyka [Pedagogical design of the educational process in the school of the I degree: theory and practice]*. Kyiv, Ukraine: Pedahohichna dumka (ukr).

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ ЛИЦ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИЗМЕНЕНИЙ

Корнят Вера, кандидат педагогических наук,
доцент кафедры специального образования и социальной работы,
Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Туган-Барановского, 7, 79005 Львов, Украина, hodzinska@ukr.net

Островская Екатерина, доктор психологических наук, профессор,
заведующая кафедрой специального образования и социальной работы,
Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Туган-Барановского, 7, 79005 Львов, Украина, katarinaostrova@gmail.com

Островский Игорь, доктор технических наук, профессор кафедры специального образования
и социальной работы, Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Туган-Барановского, 7, 79005 Львов, Украина, katarinaostrova@gmail.com

Слободян Святослав, ассистент кафедры специального образования и социальной работы,
Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Туган-Барановского, 7, 79005 Львов, Украина, sl_scout@o2.pl

В статье раскрывается значение экспериментальной деятельности в процессе усовершенствования и обновления образовательного процесса в учебных заведениях. Проанализировано современное состояние профессиональной подготовки детей с особыми образовательными потребностями. Показано место научной деятельности в решении практических проблем системы образования, в частности подготовки детей с особыми образовательными потребностями к профессиональному самоопределению. Раскрыты цели, задачи, содержание экспериментальной деятельности по разработке и внедрению структурно-функциональной модели формирования профессиональной компетентности учащейся молодежи с особыми образовательными потребностями в заведениях профессионального (профессионально-технического) образования.

Ключевые слова: всеукраинский эксперимент; инклюзивное обучение; особые образовательные потребности; профессиональная ориентация; профессиональное образование; профессиональная подготовка; профессиональное самоопределение; специальное образование.

PROFESSIONAL EDUCATION OF PERSONS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS: PROBLEMS AND PROSPECTS FOR CHANGE

Korniat Vira, PhD (Pedagogy), Associate Professor of Special Education and Social Work Department,
Lviv Ivan Franko National University, 7 Tughan-Baranovskjogho Str., 79005 Lviv, Ukraine, hodzinska@ukr.net

Ostrowska Kateryna, Doctor of Sciences (Psychology), Professor,
Head of Special Education and Social Work Department, Lviv Ivan Franko National University,
7 Tughan-Baranovskjogho Str., 79005 Lviv, Ukraine, katarinaostrova@gmail.com

Ostrovskii Ihor, Doctor of Sciences (Technics), Professor, Professor of Special Education and Social Work Department,
Lviv Ivan Franko National University, 7 Tughan-Baranovskjogho Str., 79005 Lviv, Ukraine, katarinaostrova@gmail.com

Slobodyan Svyatoslav, Lecturer of Special Education and Social Work Department,
Lviv Ivan Franko National University, 7 Tughan-Baranovskjogho Str., 79005 Lviv, Ukraine, sl_scout@o2.pl

The article reveals the importance of experimental activity in the process of improving and updating the educational process in educational institutions. It is shown that modern pedagogical science is designed to work on the advancement and to offer to the consideration by the Ministry of Education and Science of Ukraine the experimentally tested modern methods, educational technologies, models and systems with the draft normative provision of their introduction into the education system. The introduction of educational innovations across the country should be preceded by an examination of its effectiveness through the experimental and innovative way in the real mode of the educational process of educational institutions. Such activity is carried out on the basis of the Regulations on the procedure for the implementation of innovative educational activities. The purpose, task, content of experimental work on the problem «Scientific and methodical principles of forming the professional competence of people with special educational needs», which will be carried out during 2019-2024 years, is revealed. The content of experimental work of scientists and practitioners consists in theoretical substantiation and experimental verification of organizational and pedagogical conditions for the formation of professional competence of students with special educational needs with mental disorders, with disorders of the spectrum of autism, with speech impairment, hearing, vision, emotional-volitional sphere, support-foot apparatus in the institutions of vocational education. The necessity of training specialists, which, taking into account the social and social condition of people with special educational needs, was able to ensure the formation of their professional competence in vocational (vocational) education institutions, was engaged in the preparation of children with special educational needs for professional self-determination.

Key words: all-Ukrainian experiment; inclusive education; professional education; professional orientation; professional self-determination; professional training; special education; special educational needs.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2019

Прийнято до друку 25.04.2019